

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobce: **M. D.**, zastoupeného JUDr. Jozefem Drvárem, advokátem, se sídlem Na Šlajsi 35, Lanžhot, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 21. 5. 2008, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 25. 9. 2008, č. j. 22 Cad 134/2008 - 14,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalované **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**
- III. Ustanovenému zástupci žalobce, JUDr. Jozefu Drvárovi, advokátu, se sídlem Na Šlajsi 35, Lanžhot, **se** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů **nepřiznává.**

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadá rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 22 Cad 134/2008 - 14 ze dne 25. 9. 2008, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 21. 5. 2008, č. X, jímž žalovaná zamítla stěžovatelovu žádost o starobní důchod pro nesplnění podmínek podle ustanovení § 29 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), s přihlédnutím k Nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 a Nařízení Rady (EHS) č. 574/72, neboť stěžovatel podle žalované nesplnil podmínku důchodového věku.

V kasační stížnosti stěžovatel namítl, že podle svého názoru má nárok na předčasný starobní důchod, přičemž poukázal na doby zaměstnání (pojištění), které mu žalovaná podle jeho názoru nezapočetla.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Z obsahu správního a soudního spisu zjistil Nejvyšší správní soud následující skutečnosti potřebné pro posouzení kasační stížnosti:

Stěžovatel prostřednictvím slovenského nositele důchodového pojištění dne 21. 9. 2007 k témuž dni požádal o přiznání dávky starobního důchodu bez bližší specifikace. V poznámce č. 13 na str. 4 formuláře žádosti slovenský nositel pojištění přičinil poznámku, kterou stěžovatel stvrdil svým podpisem, že stěžovatel požaduje z České republiky důchod starobní, ze Slovenska pak důchod předčasný a trvá na této žádosti i přes vysvětlení. Žalovaná tuto žádost, kterou jí slovenský nositel důchodového pojištění postoupil, zamítla s tím, že podle § 29 zákona o důchodovém pojištění má pojištěnec nárok na starobní důchod, jestliže získal dobu pojištění nejméně 25 let pojištění a dosáhl důchodového věku, nebo 15 let pojištění a dosáhl alespoň 65 let věku. Přitom podle § 32 zákona o důchodovém pojištění důchodový věk u mužů činí 60 let, pokud tohoto věku dosáhli do 31. 12. 1995. U pojištěnců, kteří dosáhnou uvedené věkové hranice v období od 1. 1. 1996 do 31. 12. 2012 se důchodový věk stanoví tak, že ke kalendářnímu měsíci, v němž pojištěnec dosáhl této hranice, se přičítají u mužů dva kalendářní měsíce za každý i započatý kalendářní rok z doby po 31. 12. 1995 do dne dosažení uvedené věkové hranice. U stěžovatele tak činí důchodový věk 62 let a 2 měsíce, přičemž tohoto věku dosáhne teprve 24. 3. 2010.

Stěžovatel v žalobě proti rozhodnutí žalované namítal, že má nárok na předčasný starobní důchod ve smyslu § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Žalovaná ve svém vyjádření poukázala na úpravu důchodového věku v případě řádného starobního důchodu a ke stěžovatelově námitce, že splňuje podmínky předčasného starobního důchodu, žalovaná uvedla, že stěžovatel nedosáhl potřebné doby pojištění, neboť doba evidovaná žalovanou a slovenským nositelem pojištění činí 23 let a 69 dní, tudíž nesplňuje ani druhou (společnou) podmínku starobního důchodu jak řádného, tak předčasného, a to potřebnou dobu pojištění.

Krajský soud žalobu stěžovatele zamítl s tím, že požádal o starobní důchod ve smyslu § 29 zákona o důchodovém pojištění, tedy o důchod řádný, nikoliv předčasný, přičemž potřebného důchodového věku zjevně nedosáhl. V tomto ohledu bylo tedy rozhodnutí žalované zákonné a nebylo důvodu je rušit. Dále pak krajský soud poukázal na to, že podle ustanovení § 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), soud při přezkoumávání rozhodnutí správního orgánu vychází ze skutkového a právního stavu, který existoval v době rozhodování správního orgánu. Předmětem přezkumného řízení soudního tedy bylo rozhodnutí o dávce důchodového pojištění, kterou stěžovatel nárokoval žádostí ze dne 21. 9. 2007. Tato žádost se týkala starobního důchodu ve smyslu § 29 zákona o důchodovém pojištění. Stěžovatelovy žalobní námitky týkající se možného nároku na předčasný starobní důchod tak byly podle soudu bezpředmětné, neboť se týkaly dávky, o níž vůbec nebylo požádáno, a tudíž ani o ní nebylo rozhodnuto.

Rozsudek byl stěžovateli doručen dne 25. 11. 2008, kasační stížnost byla podána dne 26. 11. 2008.

Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, dále jen „s. ř. s.“) a tuto kasační stížnost podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). V kasační stížnosti uplatňuje důvod, který s jistou dávkou velkorysosti lze považovat podle obsahu za námitku vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo mít vliv na zákonnost rozhodnutí správního orgánu, a krajský soud k této vadě nepřihlédl ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto považuje pro tento důvod kasační stížnost za přípustnou. Nejvyšší správní soud za této situace napadený rozsudek krajského soudu v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nárok na důchod vzniká dnem splnění podmínek stanovených zákonem o důchodovém pojištění (§ 54 odst. 1 cit. zákona) a nárok na výplatu důchodu vzniká splněním podmínek stanovených zákonem o důchodovém pojištění pro vznik nároku na důchod a na jeho výplatu a podáním žádosti o přiznání nebo vyplácení důchodu (§ 54 odst. 2 cit. zákona). Řízení o přiznání dávky důchodového pojištění je tedy ovládáno zásadou dispoziční, lze jej zahájit pouze na základě žádosti pojištěnce, v jehož prospěch má být dávka přiznána. Tomu odpovídají i ustanovení procesního předpisu, jímž se řízení o dávkách důchodového pojištění řídí, a to zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Z ustanovení § 81 a § 86 tohoto zákona vyplývá, že orgán rozhodující o dávce důchodového pojištění je žádostí o dávku vázán i pokud jde o druh dávky, o niž se řízení vede, s výjimkou dávky invalidního důchodu (podle § 86 odst. 3 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení orgán rozhodující o plném invalidním důchodu nebo částečném invalidním důchodu rozhodne bez nové žádosti i o částečném invalidním důchodu nebo plném invalidním důchodu, jestliže v průběhu řízení o přiznání důchodu zjistí, že občan je částečně invalidní nebo plně invalidní).

Pokud jde o vztahy mezi členskými státy Evropských společenství při provádění sociálního zabezpečení, uplatní se rovněž přímo aplikovatelné předpisy Evropských společenství, a to Nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 a z hlediska posuzovaného případu především Nařízení Rady (EHS) č. 574/72, které stanoví procesní postup při koordinaci národních systémů sociálního zabezpečení mezi jednotlivými členskými státy. Podle čl. 36 odst. 1 a 4 posledně citovaného nařízení platí, že k pobírání dávek ve stáří podá žadatel žádost nositeli pojištění v místě svého bydliště postupem stanoveným právními předpisy uplatňovanými tímto nositelem pojištění. Žádost o dávky podaná instituci jednoho členského státu pak automaticky zahrnuje souběžné přiznání dávek podle právních předpisů všech dotčených členských států, jejichž podmínky žadatel splňuje, s výjimkou

případu, kdy podle čl. 44 odst. 2 nařízení žadatel žádá o odklad poskytování jakýchkoli dávek ve stáří, na které by měl nárok.

Stěžovatel, jak již bylo výše uvedeno, podal prostřednictvím slovenského nositele pojištění žádost o starobní důchod, aniž uvedl, že požaduje po českém nositeli pojištění přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku. Ze všech okolností bylo zjevné, že žádá o starobní důchod řádný, tj. o starobní důchod ve smyslu § 29 zákona o důchodovém pojištění. Jak již konstatoval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 26. 6. 2008, č. j. 3 Ads 30/2007 - 168, jestliže má pojištěnec v úmyslu uplatnit nárok na starobní důchod před dovršením důchodového věku, musí svůj požadavek v žádosti o důchod zřetelně specifikovat. Pokud pouze uvede, že žádá o starobní důchod, je předmětem řízení toliko dávka podle § 29 zákona o důchodovém pojištění. Úmysl požádat o řádný starobní důchod byl pak zjevný i z poznámky slovenského nositele pojištění v žádosti, v níž je uvedeno, že stěžovatel trvá na žádosti o starobní důchod z České republiky a předčasný starobní důchod ze Slovenské republiky i přes vysvětlení, že na žádný z těchto důchodů podle předběžného posouzení nemá nárok. Přitom v případě dávky starobního důchodu před dosažením důchodového věku českého systému důchodového pojištění jde ve svých důsledcích o natolik specifickou dávku (trvalé krácení výše starobního důchodu), že je nutno na výslovné specifikaci žádosti o tento druh dávky zásadně trvat.

Nelze proto vytýkat žalované, že s ohledem na výše uvedené rozhodovala o nároku na starobní důchod ve smyslu § 29 zákona o důchodovém pojištění. Skutečnost, že stěžovatel nedosáhl dosud důchodového věku ve smyslu tohoto ustanovení není přitom spornou. Stěžovatel tedy podmínky nároku na starobní důchod ve smyslu ustanovení § 29 zákona o důchodovém pojištění nezískal.

S ohledem na to, že je řízení o dávce důchodového pojištění, jak bylo výše předesláno, ovládáno zásadou dispoziční, žalovaná nemohla rozhodovat o jiné dávce důchodového pojištění, než o kterou stěžovatel prokazatelně požádal. Žalovaná tedy v případě stěžovatele o dávce starobního důchodu před dosažením důchodového věku ve smyslu § 31 zákona o důchodovém pojištění rozhodovat nemohla a stěžovatelovy námitky jak žalobní, tak kasační stran skutkových okolností svědčících pro splnění podmínek nároku na tuto dávku důchodového pojištění (námitka nesprávně zjištěné doby pojištění) není z hlediska předmětu rozhodování relevantní.

Nejvyšší správní soud proto neshledal v postupu krajského soudu žádných vad, a proto námitky stěžovatele neshledal důvodnými. Kasační stížnost proto není důvodná a Nejvyšší správní soud ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů nenáleží. To by náleželo žalované, přiznání nákladů řízení správnímu orgánu ve věcech důchodového pojištění je však podle ustanovení § 60 odst. 2 s. ř. s. vyloučeno. Proto Nejvyšší správní soud rozhodl, že žalované, přestože měla ve věci plný úspěch, se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Stěžovateli byl usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 2. 2. 2009, č. j. 22 Cad 134/2008 - 35, ustanoven zástupcem pro řízení o kasační stížnosti JUDr. Josef Drvár. Tomu by náležela odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve smyslu § 35 odst. 8 s. ř. s. Protože však Nejvyšší správní soud nezjistil, že by ustanovený zástupce učinil ve věci jakýkoliv úkon právní služby ve smyslu § 11 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů, odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. července 2009

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu